

DRUSKININKŲ M. K. ČIURLIONIO MENO MOKYKLOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Druskininkų M. K. Čiurlionio meno mokyklos smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašo (toliau – tvarkos aprašas) paskirtis – padėti mokykloje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškomis aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi visiems bendruomenės nariams.

2. Tvarkos aprašas perengtas vadovaujantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

3. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. *individualizavimo*. Turi būti atsižvelgiama į vaiko amžių ir brandą, jo psichikos ir fizines savybes, poreikius, socialinės aplinkos ir kitas svarbias ypatybes;

4.2. *vaiko interesų ir gerovės pirmumo*. Imantis bet kokių su vaiku susijusių veiksmų, svarbiausia – vaiko interesai;

4.3. *orumo*. Vaikai neturi būti žeminami, su jais neturi būti nepagarbiai elgiamasi;

4.4. *nediskriminavimo*. Veiksmų imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ar patyčias, smurtaujančių, besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ar patyčias amžiaus, rasės, lyties, kalbos, socialinės padėties, sveikatos ar kitokių aplinkybių;

4.5. *bendradarbiavimo*. Vaiko priežiūra, socialinė integracija (reintegracija) ir socializacija grindžiamos visų šiame procese dalyvaujančių asmenų tarpusavio pagalba;

4.6. *konfidencialumo, skaidrumo, nešališkumo, kolegialumo* principais priimant sprendimus.

5. Visi mokyklos bendruomenės nariai turi būti supažindinti su tvarkos aprašu pasirašytinai:

5.1. nepedagoginius darbuotojus supažindina mokyklos direktorius įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.2. pedagoginius darbuotojus supažindina mokyklos direktoriaus pavaduotojas ugdymui įsigaliojus tvarkos aprašui;

5.3. mokinius supažindina klasės auklėtojai, dalyko mokytojai per pirmąjį mokymosi mėnesį;

5.4. tėvus (globėjus, rūpintojus) supažindina klasės auklėtojai, dalyko mokytojai per pirmąjį klasės tėvų susirinkimą.

6. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

6.1. patyčios – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės kitam asmeniui daromi tyčiniai pasikartojantys veiksmai, kuriais siekiama pažeminti jo reputaciją ar orumą, jį įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, gąsdinimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, pašaipios replikos apie žmogaus kūną, religiją, tautybę, negalią, išvaizdą, erzinimas, žeminantys ar skaudinantys užrašai apie vaiką, vaiką skaudinančių žinučių siuntinėjimas mobiliaisiais telefonais, elektroniniu paštu;

6.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, kumščiajimas, stumdymas, rankos užlaužimas, pargriovimas, spjaudymas, daiktų gadinimas ir atiminėjimas, drabužių gadinimas, plaukų pešiojimas, spaudimas, dusinimas, įspyrimas ar spardymas, kitas užkabinėjimas, nepadorūs gestai, turtinė žala ir kt.;

6.1.3. **socialinės patyčios, netiesioginės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas, gero vardo gadinimas, manipuliavimas draugyste, reketas, vaiko atstūmimas nuo grupės, ignoravimas, šmeižimas, kaltinimas tuo, ko vaikas nepadarė, nebendravimas su vaiku, spaudimo darymas, neapykantos prieš kitą vaiką kurstymas ir kt.

6.1.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitoku būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui (skaudinančių ir/ar gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.);

6.2. **konfliktas (konfliktinė situacija)** – tai vienkartinis vienodos ar panašios psichologinės jėgos asmenų ar asmenų grupių tikslų, pozicijų, nuomonių, požiūrių susidūrimas, rimti nesutarimai, sukelti dalyviams nemalonius jausmus, išgyvenimus;

6.3. **patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

6.4. **besityčiojantysis** – mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.5. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys(-iai);

6.6. **patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

6.7. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, mokytojų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

6.8. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

6.9. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

7. Patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos administracija, klasės auklėtojai, dalyko mokytojai, o ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

8. **Mokyklos vadovas** yra atsakingas už tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą.

9. Tvarkos aprašo įgyvendinimą koordinuoja mokyklos direktoriaus įsakymu paskirti ne mažiau kaip trys **vaiko gerovės komisijos nariai**, kurie kasmet:

9.1. inicijuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus, surenka apibendrintus duomenis iš klasės auklėtojų, dalyko mokytojų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per metus);

9.2. aptaria turimą informaciją, teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto, patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

- 9.3. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl tvarkos aprašo tobulinimo;
- 9.4. apie visus patyčių atvejus ir intervencines veiklas informuoja mokyklos direktorių;
- 9.5. atlieka kitus šiame tvarkos apraše numatytus veiksmus.
10. Vaiko gerovės komisijos asmenų sąrašas ir kontaktinė informacija skelbiama viešai mokiniams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) prieinamoje vietoje (stende, internetinėje svetainėje ir kt.).
11. Klasės auklėtojai, dalyko mokytojai vykdo patyčių stebėseną ir prevenciją savo klasėje:
- 11.1. kuria psichologiškai saugų klasės mikroklimatą, nuolat stebi situaciją klasėje ir aptaria ją su mokiniais;
- 11.2. aptaria su mokiniais patyčių formas: aiškinasi, kas joms būdinga, kaip jas atpažinti, tinkamai reaguoti, kuo skiriasi patyčios nuo konfliktinės situacijos, kokios yra pagalbos galimybės;
- 11.3. kiekvieno tėvų susirinkimo metu aptaria klasės mikroklimatą, vykdo pedagoginį švietimą patyčių prevencijos temomis, skatina tėvus nedelsiant reaguoti į informaciją apie patyčias, bendradarbiauti sprendžiant konfliktines situacijas, kad jos neperaugtų į patyčias;
- 11.4. kartą per mėnesį išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie patyčias klasėje, informuoja atsakingus asmenis apie taikytų prevencijos priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA

13. **Bet kuris mokyklos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs žodines, fizines, socialines patyčias:
- 13.1. nedelsdamas įsikiša ir nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;
- 13.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi ar yra įtariamasis tyčiojimusi, mokyklos nuostatas ir mokinio elgesio taisykles;
- 13.3. raštu informuoja patyrusio patyčias mokinio klasės auklėtoją, dalyko mokytoją, pavadootoją ugdymui apie įtariamą ar įvykusias patyčias (pranešimo apie patyčias forma, 1 priedas);
- 13.4. esant grėsmei mokinio sveikatai ar gyvybei, nedelsiant kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ir/ar institucijas (pvz.: policiją, greitąją pagalbą ir kt.);
14. **Bet kuris mokyklos darbuotojas** įtaręs ar pastebėjęs patyčias kibernetinėje erdvėje arba gavęs apie jas pranešimą:
- 14.1. esant galimybei išsaugo vykstančių patyčių kibernetinėje erdvėje įrodymus ir nedelsdamas imasi reikiamų priemonių patyčioms kibernetinėje erdvėje sustabdyti;
- 14.2. įvertina grėsmę mokiniui ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus rūpintojus) ir/ar mokyklos darbuotojus) ar institucijas (policiją);
- 14.3. pagal galimybes surenka informaciją apie besityčiojančių asmenų tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;
- 14.4. informuoja patyčias patyrusio mokinio klasės auklėtoją, dalyko mokytoją, pavadootoją ugdymui apie patyčias kibernetinėje erdvėje (pranešimo apie patyčias forma, 1 priedas) ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);
- 14.5. turi teisę apie patyčias kibernetinėje erdvėje pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdamas pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.
15. **Mokinys** patyręs patyčias arba jas pastebėjęs:
- 15.1. nedelsdamas praneša klasės auklėtojui, dalyko mokytojui;
- 15.2. nesant klasės auklėtojo, dalyko mokytojo praneša pavadootojui ugdymui, už patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą atsakingiems asmenims, kitam mokyklos darbuotojui.
16. **Tėvai (globėjai, rūpintojai)** sužinoję apie patyčias ar pastebėję patyčių atvejį:

16.1. nedelsdami raštu (trumpąja sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja klasės auklėtoją, dalyko mokytoją;

16.2. jei besityčiojantis asmuo yra mokyklos darbuotojas, nedelsdami raštu (trumpąja sms žinute, elektroninio dienyno žinute, elektroniniu paštu ir kt.) informuoja mokyklos direktorių arba direktoriaus pavaduotoją ugdymui;

16.3. sužinoję apie viešą patyčių kibernetinėje erdvėje panaudojus vaizdinę informaciją atvejį, patyčias patiriančio nepilnamečio mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai) privalo apie tai pranešti Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybai pateikdami pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt.

17. Klasės auklėtojas, dalyko mokytojas gavęs informaciją apie įtariamą ar įvykusią patyčias:

17.1. patikrina gautą informaciją, nustatęs, kad tai patyčių atvejis, aiškinasi jo aplinkybes;

17.2. bendradarbiaudamas su kitų patyčių situacijos dalyvių klasės auklėtojais, organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

17.3. registruoja patyčių atvejus ir vykdomas intervencines veiklas Patyčių registracijos sąsiuvinyje;

17.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

17.5. nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniais patyčių atvejais kreipiasi į už patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą atsakingus asmenis – Vaiko gerovės komisiją.

18. **Vaiko gerovės komisija** įvertinusi turimą informaciją:

18.1. kviečia posėdį;

18.2. numato intervencijos veiksmų planą, supažindina patyčias patyrusį ir jas vykduosį mokinių, jų tėvus (globėjus, rūpintojus) su planu ir jo nevykdymo pasekmėmis;

18.3. informuoja mokyklos direktorių ir pavaduotoją ugdymui apie esamą situaciją;

18.4. vykdo veiksmų plane numatytą veiklą, stebi, analizuoja, organizuoja posėdžių situacijos pakartotiniam įvertinimui, esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

19. Mokiniui pasityčiojus iš mokyklos darbuotojo, patyręs patyčias darbuotojas informuoja mokyklos direktorių, kuris imasi mokyklos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

20. Mokyklos darbuotojui pasityčiojus iš mokinio, mokinys arba jo tėvai (globėjai, rūpintojai), arba kitas asmuo, pastebėjęs ar įtaręs patyčias, informuoja mokyklos direktorių raštu, kuris imasi mokyklos veiklos dokumentuose numatytų veiksmų.

21. Patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama mokytojų pagalba. Tais atvejais, kai yra kitos priežastys, dėl kurių negali būti teikiama švietimo ar kita pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, už patyčių prevencijos ir intervencijos koordinavimą atsakingi asmenys rekomenduoja kreiptis į kitą pagalbą teikiančias institucijas.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus jo interesus.

23. Patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas yra skelbiamas mokyklos skelbimų lentoje ir internetinėje svetainėje.

Druskininkų Mikalojaus Konstantino Čiurlionio meno mokykla

PRANEŠIMAS APIE PATYČIAS

Data.....
Patyčias patyręs asmuo.....
Besityčiojęs asmuo(-ys).....
.....

Patyčių pobūdis (pažymėkite visus tipus, kurie tinka šiai situacijai):

- Patyčios kibernetinėje erdvėje
- Žodinės patyčios
- Fizinės patyčios
- Socialinės, netiesioginės patyčios

Kita.....

Incidento vieta:.....

Incidento laikas.....

Patyčių stebėtojas(-ai).....
.....
.....

Apie incidentą pranešė

(parašas)

(vardas, pavardė)